

An aerial photograph of a road course at Stadionpark Rotterdam. The track is a complex, multi-lane asphalt circuit with several turns and a long straight section. The surrounding area is green with grass and some buildings in the background. The text is overlaid in the center of the image.

Onderzoek aanleg wegparcours

in

Stadionpark Rotterdam

Onderzoek aanleg wegparcours in Stadionpark Rotterdam

Rob de Hair
Glue Sports Events
Tel: 010-44 22 988

Rotterdam, Januari 2009

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van
Deelgemeente IJsselmonde, Rotterdam

INHOUD

Voorwoord

Inleiding

Hoofdstuk 1. De potentiële gebruikers van een wegparcours

Hoofdstuk 2. Het succes van een wegparcours

Hoofdstuk 3. De Rotterdamse situatie en haar kansen

Hoofdstuk 4. Het Stadionpark parcours: een succes of niet?

Bijlage 1. Informatie Wielerverenigingen Rotterdam

Bijlage 2. Opmerkingen n.a.v. dit onderzoek

Bijlage 3. Lijst betrokken partijen

Voorwoord

De gemeente Rotterdam gaat het gebied rond De Kuip herinrichten. De bouw van een nieuwe Kuip staat daarin centraal. Het project van deze herinrichting heet Stadionpark.

Het Stadionpark ligt in de Deelgemeente IJsselmonde. Een delegatie van deze deelgemeente heeft elders ervaren wat de positieve waarde van een wegparcours kan zijn. Zij concludeerde dat het fysiek mogelijk is een afsluitbaar wegparcours aan te leggen in het Stadionpark. Omdat de deelgemeente IJsselmonde een zo groot mogelijke diversiteit als absolute voorwaarde voor de herinrichting van het Stadionpark heeft gesteld, vraagt zij zich af of een wegparcours onderdeel van het Stadionpark moet worden.

Daarnaar is onderzoek gedaan. Het verslag van dit onderzoek hebt u in handen. Het onderzoek is verricht in de periode oktober 2008 tot en met januari 2009.

Ondergetekende bedankt alle bonden, verenigingen, bestuurders, trainers, vrijwilligers en professionals die bereid zijn geweest aan dit onderzoek mee te werken.

Rob de Hair – Glue
Januari 2009

Inleiding

Bij de inrichting en ontwikkeling van het Stadionpark is het aanleggen van een afsluitbaar wegparcours ter sprake gekomen. Moet een wegparcours in 2014 wel of niet onderdeel zijn van het kloppend hart van sportend Rotterdam?

Het Stadionpark ligt in de Deelgemeente IJsselmonde. De Deelgemeente heeft op andere locaties ervaren wat de positieve waarde van een wegparcours kan zijn. De drukte van allerlei groepen trainende jongeren en ook de sfeer op het parcours spreekt aan. Deelgemeente IJsselmonde concludeerde dat het fysiek mogelijk is een afsluitbaar wegparcours aan te leggen in het Stadionpark.

Omdat deelgemeente IJsselmonde een zo groot mogelijke diversiteit als absolute voorwaarde voor de herinrichting van het Stadionpark heeft gesteld, vraagt zij zich af of een wegparcours onderdeel van het Stadionpark moet worden. Is er behoefte aan een wegparcours in Rotterdam Zuid, en onder welke voorwaarden kan een wegparcours leiden tot succes? Deelgemeente IJsselmonde heeft Glue opdracht gegeven om hier onderzoek naar te doen.

Allereerst is onderzocht wie de potentiële gebruikers zijn van een wegparcours. Daarover leest u in hoofdstuk 1. Voor het onderzoek is gesproken met relevante clubs in de regio Rotterdam, met clubs en bestuurders van stichtingen die recentelijk een nieuw parcours ter beschikking hebben gekregen en met professionals die actief zijn in de wereld van 'parcoursgebruikers'. Hierover leest u in hoofdstuk 2, met als voorbeeld een locatie in Nederland waar met succes een wegparcours is aangelegd en de redenen waarom dit trajecten een succes is. In hoofdstuk 3 wordt beschreven hoe de situatie met betrekking tot relevante verenigingen in Rotterdam is en worden aanwezige kansen en potenties benoemd. In hoofdstuk 4 wordt stil gestaan bij de voorwaarden die ervoor nodig zijn om deze kansen te benutten en worden de conclusies naar aanleiding van dit onderzoek getrokken.

Hoofdstuk 1. De potentiële gebruikers van een wegparcours

Met een wegparcours wordt in dit onderzoek bedoeld een te volgen route die rondloopt over een verharde weg (start- en eindpunt sluiten aan elkaar aan), ook wel genoemd een circuit. Een wegparcours kan openbaar zijn, met de mogelijkheid om het tijdelijk af te sluiten, of het is permanent afgesloten. In het geval van het Stadionpark gaat het om een openbaar, afsluitbaar wegparcours.

Om onderzoek te doen naar de kansen voor een succesvolle aanleg van een afsluitbaar wegparcours in Rotterdam, moet eerst worden uitgezocht welke doelgroepen mogelijk gebruik kunnen gaan maken van een parcours. De eerste gedachte bij sporters die op een wegparcours te vinden zijn, gaat vaak uit naar wielrenners. Uit onderzoek komt echter naar voren, dat een parcours voor veel meer doelgroepen geschikt is:

- **Wielrenners**
Wegparcoursen worden ontzettend veel gebruikt voor het opleiden van jeugd: trainingen, clinics, wedstrijdjes. Voor senioren worden op de parcoursen wedstrijden georganiseerd;
- **Skaters/skeelers**
Wat voor wielrenners geldt, gaat ook op voor skaters. Op veel parcoursen in Nederland trainen skaters, zowel jeugd als volwassenen;
- **Schaatsers**
Als er geen ijs is, of een ijsbaan verder weg, halen de schaatsers de skates en/of de racefiets voor de dag en trainen zij veelvuldig op een wegparcours;

Wielrennen, skaten en schaatsen zijn sporten waarin tijdens fysieke inspanning vrijwel dezelfde spiergroepen worden belast. Dat verklaart waarom beoefenaars van één van deze sporten ook beoefenaars van één van de andere sporten of van beide andere sporten zijn.

- **Rolskiërs**
Beoefenaars van het skiën op wietjes maken rolskiërs gebruik van een wegparcours. Gladde wegen, mogelijk op een licht geaccidenteerd terrein;

- **Steppers/Autoped**
Steppen is een sport met een sterke groei aan populariteit. Voor wedstrijden en trainingen maken steppers graag gebruik van een afgesloten wegparcours;
- **Aangepaste sporters (Handbikers, Tandemracers, Scootmobielers, Wheelers)**
Uit veiligheidsoverwegingen trainen deze sporters graag buiten het reguliere wegverkeer;
- **Nordic Walkers**
Zij wandelen graag in een omgeving waar zij niet hoeven te letten op het verkeer.
- **Karters**
Een karter mag niet rijden op de openbare weg en heeft daarom een parcours nodig, bij voorkeur een glad (asfalt-)parcours.
- **Fietsers**
Een parcours wordt op sommige locaties gebruikt om op een veilige manier te leren fietsen. De fietsers zijn in meerdere doelgroepen in te delen, bijvoorbeeld kinderen, jongeren, volwassenen, allochtonen, dames.

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe op een locatie nabij Utrecht door een aantal gebruikers in goede samenwerking en met succes een parcours wordt gebruikt.

Hoofdstuk 2. Het succes van een wegparcours

Nu duidelijk is wie in het algemeen gebruik maken van een wegparcours, is met een aantal van die gebruikers gesproken over hun ervaringen. Er is specifiek gezocht naar verenigingen die recent een wegparcours ter beschikking hebben gekregen. Daarbij zijn vragen gesteld als: wat heeft een nieuw parcours opgeleverd? Wat zijn de succescriteria?

Uit de gesprekken blijkt dat het succes van het gebruik van een parcours voornamelijk blijkt uit de groei van het ledenaantal en de toename van het gebruik van het parcours (bezetting). Als voorbeeld wordt hieronder een voorbeeld toegelicht.

Het Wieler- en Skeelercentum, locatie Nedereindseberg, Utrecht

Een uitstekend voorbeeld van een vereniging met een recent eigen parcours is te vinden op de locatie Nedereindseberg, het Wieler- en Skeelercentum Utrecht. Het parcours is verlicht en medio 2009 wordt een nieuw paviljoen geopend (nu gebruik van noodvoorzieningen). Een sportcoöperatie beheert en exploiteert deze accommodatie die in 2005 in gebruik is genomen. Er liggen verschillende banen voor wedstrijden en trainingen die worden gebruikt door:

- Wielrennen
- Skeelers
- Mountainbiken
- Handbiken

Het bestuur van de coöperatie bestaat uit vertegenwoordigers van de verenigingen die gebruik maken van de accommodatie. Dat zijn 2 wielclubs, De Volharding en WV Het Stadion, Schaatsvereniging Utrecht (met een uitgebreide skate-afdeling) en Tourclub De Domstad.

Accommodatie Nedereindseberg (Bron: Coöperatie Nedereindseberg)

Hiernaast ziet u een foto met de banen op de accommodatie:

- Wieler- en skeelerbaan van 1400 mtr. lang met 18 mtr. hoogteverschil (9%)
- Te verlengen met een wieler- en skeelerbaan van 900 mtr. lang (2300m totaal)
- Skeeleroval van 333 mtr. lang
- Mountainbikeparcours, 3300 mtr. lang

Nadat de verenigingen in 2005 de beschikking kregen over dit parcours, is het aantal licentiehouders¹ en leden aanzienlijk gestegen.

Ontwikkeling aantal licentiehouders verenigingen Nedereindseberg

	<u>2005</u>	<u>2008</u>	<u>in %</u>
De Volharding	78	210	269
WV Het Stadion	73	175	239
Skeelervereniging	20	81	400

Ook de diversiteit van de gebruikers is door de aanleg van het parcours sterk toegenomen. Er zijn in verhouding meer jeugdleden, en opvallend is het aantal vrouwen/dames dat op de locatie komt sporten.

¹ Een licentiehouders is een wielrenner die via de vereniging is aangesloten bij de landelijke wielerbond, de KNWU, om met zijn licentie wedstrijden onder auspiciën van de KNWU te rijden.

Qua bezetting van de parcoursen zit de accommodatie vrijwel aan zijn limiet. In zomertijd zijn de verenigingen ca. 30 uur per week actief op het parcours met clinics, trainingen en wedstrijden. Elke vereniging heeft zijn eigen uren om over het parcours te beschikken. Soms worden groepen van verschillende verenigingen gecombineerd. Buiten de georganiseerde trainingsuren is het parcours open voor recreatief gebruik en clinics e.d.

Door de continue groei zijn de groepen die trainen groter geworden. Daarnaast is er een sterke ontwikkeling bij de dames/vrouwen. Waar in 2005 slechts enkele dames rondfietsten, is er nu een serieuze ploeg van 35.

De aanleg van het complex, zo beaamen de voorzitters van de verenigingen, heeft geleid tot een sterke ontwikkeling en grote regionale uitstraling van de clubs.

Conclusie

Bovenstaand voorbeeld geeft aan dat de beschikking over een goed parcours een voorwaarde is om te komen tot een bloeiende vereniging: een goed parcours leidt tot aanzienlijke ledengroei. Dat geven ook alle clubs waarmee in het kader van dit onderzoek is gesproken aan: een afsluitbaar parcours is een absolute voorwaarde voor een gezonde wielervereniging. Clubs die geen parcours hebben houden op te bestaan of zijn op zoek naar mogelijkheden om over een parcours te beschikken. In alle veiligheid kunnen jeugdrenners de vaardigheden leren die nodig zijn om te wielrennen. Bovendien kunnen op een parcours wedstrijden worden georganiseerd, wat zorgt voor ledenwerving en -binding. Niet alleen is een parcours een belangrijke faciliteit om renners te enthousiasmeren en op te leiden, maar ook om ouders te betrekken. Het bepaalt direct en indirect de ambiance binnen een vereniging.

De beide clubs waarover hierboven is geschreven, geven aan dat zij merken dat zij door het mooie, multifunctionele parcours en de uitstraling die dat met zich meebrengt een steeds grotere regionale functie krijgen. Renners en begeleiding komen uit een steeds grotere straal naar de verenigingen.

Uit bovenstaande komt duidelijk naar voren dat een modern wegparcours een multifunctioneel karakter moet hebben. En ook, dat het heel goed mogelijk is om een dergelijk parcours een multifunctioneel karakter te laten hebben. De samenwerking tussen wiel-, skate- en schaatsverenigingen is zeer goed mogelijk, bijna logisch. De geaardheid van de sporten en het feit dat de verenigingen graag gebruik maken van een wegparcours, maakt dat ze goed te combineren zijn op één locatie.

Na deze beschouwing van bestaande wegparcoursen en hun succes, volgt hierna een blik op de Rotterdamse situatie en de kansen die aanwezig zijn.

Hoofdstuk 3. De Rotterdamse situatie

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke verenigingen en andere organisaties actief zijn binnen het bereik van de hiervoor aangegeven doelgroepen. Er volgt een beschrijving van de huidige situatie, waarna wordt ingegaan op de kansen die er zijn om de aanleg van een wegparcours tot een succes te maken.

Een overzicht van de verenigingen en partijen in Rotterdam die behoren tot de doelgroep van een wegparcours, of die van invloed zijn in de betreffende sport:

- Wielrennen
 - RWC Ahoy (Rotterdam)
 - RRC Feijenoord (Rotterdam)
 - WV Barrhopoort (Barendrecht)
 - WV Waardrenner (Krimpenerwaard)
 - Overige clubs
 - Stichting WPR (Wielersport Promotie Rotterdam)
 - Leontien Zijlaard – Van Moorsel
 - Zesdaagse Rotterdam
 - ASO-Grand Départ Tour de France Rotterdam 2010
- Skaten
 - Geen
- Schaatsen
 - SV Rotterdam
 - IJclub Bleiswijk
- Steppen
 - Geen
- Aangepaste sporten (handbiken, tandemracen, scootmobielen, wheelen)
 - Geen
- Mountainbiken
 - Dirty Hill

Hieronder worden deze partijen kort toegelicht.

3.1 Wielrennen

Clubs en wegparscoursen in de regio Rotterdam

Er zijn in het KNWU² district Zuid Holland 19 verenigingen met wegwielrennen als sporttak. De clubs in of nabij de regio Rijnmond zijn:

RWC Ahoy	(Rotterdam)	parcours
RRC De Pedaalridders	(Berkel en Rodenrijs)	geen parcours
RRC Feijenoord	(Rotterdam)	geen parcours
WV Barrhopoort	(Barendrecht)	geen parcours
RCDM De Coureur	(Vlaardingen)	parcours
PRC Delta	(Spijkenisse)	parcours
GRTC Excelsior	(Gouda)	parcours
DRC De Mol	(Dordrecht)	parcours
RWV De Spartaan	(Rijswijk)	parcours
HSK Trias	(Den Haag)	parcours
WC De Waardrenner	(Krimpenerwaard)	geen parcours
Westland Wil Vooruit	(Honselersdijk)	parcours
De Hoekse Renners	('s Gravendeel)	parcours

De Pedaalridders, Feijenoord, Barrhopoort en De Waardrenner hebben geen eigen parcours. Deze verenigingen geven alle aan dat zij dit als een groot gemis ervaren:

- Voor De Pedaalridders is het één van de redenen, zoniet de belangrijkste reden waarom zij naar een locatie buiten Rotterdam is verhuisd;
- Feijenoord heeft jarenlang een parcours gehad, maar dat is vanwege een andere bestemming van de grond niet meer beschikbaar;
- Barrhopoort geeft aan dat vanwege het ontbreken van een parcours het ledenaantal zienderogen is teruggelopen en de vereniging daarom momenteel nog maar enkele leden heeft. Nieuwe leden c.q. geïnteresseerden stuurt

² KNWU is de Koninklijke Nederlandsche Wielrij Unie, de nationale bond.

- Barrhooport door naar andere verenigingen die wel over een parcours beschikken. Het gaat jaarlijks om circa 10 potentiële leden. Barrhooport houdt, zo verwacht het bestuur, in 2010 op te bestaan;
- De Waardrenner is in gesprek met de Provincie Zuid Holland over een wielaccommodatie. Na vele jaren van vergeefs zoeken, ziet deze vereniging deze mogelijkheid als een langgekoesterde kans op een eigen parcours. Zij is zeker geïnteresseerd om gebruik te maken van een parcours in het Stadionpark, vooral omdat De Waardrenner een sterke binding met het schaatsen heeft.

Uit bovenstaande blijkt dat verenigingen bijzonder graag over een eigen parcours beschikken. De voornaamste reden is dat een parcours uitstekende trainingsfaciliteiten biedt met optimale veiligheid voor de renners. Daarnaast biedt een parcours een vaste verenigingslocatie, wat goed is voor de binding met en sfeer binnen de club. En een parcours is te allen tijde beschikbaar voor activiteiten zoals wedstrijden, waarmee de vereniging zich in de regio kan profileren.

Wat uit het hierboven genoemde tevens blijkt, is dat er niet één parcours of wielclub is op Zuid. Als je in Rotterdam Zuid wil wielrennen, moet je erg ver buiten de stad reizen om een geschikte vereniging met parcours te vinden. Het is vrijwel noodzakelijk om met de auto naar een locatie te gaan om te kunnen wielrennen bij een club.

In bijlage 1 bij dit rapport vindt u meer algemene informatie over de wielerverenigingen in Rotterdam en nabij Rotterdam Zuid, met daarbij hun relatie tot een parcours.

Algemeen geldt dat:

- een parcours leidt tot stijging van het aantal leden van een wielclub;
- de ledenaantallen van verenigingen zonder parcours dalen;
- verenigingen verdwijnen door een gebrek aan een parcours;
- er geen parcours is in Rotterdam Zuid.

Promotie van de wielersport in Rotterdam

Stichting Wielersport Promotie

Stichting Wielersport Promotie Rotterdam (WPR) is in 1996 opgericht ter bevordering van de wielersport in de breedste zin. Vanuit die gedachte heeft WPR het beleid gericht op drie speerpunten: wielrenners, accommodaties en evenementen. Tot 2003 organiseerde WPR koersen, clinics en talentontwikkelingsprojecten, onder andere op de wielercourses van RWC Ahoy en RRC Feijenoord. Vanaf 2003 heeft WPR zich gericht op het promoten van het

wielrennen via wielerevenementen. De reden daarvoor is dat in de praktijk samenwerking met en tussen verenigingen niet tot stand kwam.

Activiteiten van WPR zijn:

- Mede-organisatie NK Wielrennen in Rotterdam (2003 t/m 2005);
- Partner bij de organisatie van de Tour de France in Rotterdam 2010;
- Organisatie van circa 85 wielervedstrijden in regio Rijnmond;
- De laatste vier jaar heeft WPR jeugdfietswedstrijden als vast onderdeel in haar evenement-programma opgenomen, de zogenaamde Dikke Banden Races. Dit zijn wedstrijden waarbij jongens en meisjes van 7 tot en met 12 jaar op hun eigen fiets meedoen aan een officiële wedstrijd. Er wordt gereden in 6 (leeftijds-) categorieën, jongens en meisjes rijden apart. Het aantal deelnemers stijgt jaarlijks. Een deelnemersveld van ten minste 80 rennertjes is 'normaal', maar met trots meldt WPR dat zij vorig jaar maar liefst 196 deelnemers had in Prinsenland. In totaal doen jaarlijks rond de 500 kinderen mee aan WPR-Dikke Banden Races. WPR verwacht dat deze grens dit jaar ruimschoots wordt overtroffen. Het weer blijft natuurlijk een bepalende factor, maar WPR schat in dat zij in 2009 ten minste 800 jeugdige fietsers aan de start krijgt.

Uit enquêtes die WPR tijdens haar evenementen afneemt, blijkt dat zowel de jeugd als hun ouders enthousiast zijn over de wedstrijdactiviteiten. Een bijzonder goede opstap naar een wielercarrière. WPR heeft deelnemers gesproken die later lid zijn geworden van een wielervereniging. Dat doen ze geheel op eigen initiatief. De activiteiten van WPR worden, tot teleurstelling van WPR, niet gecombineerd met ledenwerving omdat er geen club is om dat op te pakken. De jeugdafdeling van Ahoy is voorzien van een maximaal aantal leden, en verder is er geen actieve vereniging in Rotterdam om potentiële leden te enthousiasmeren, informeren en in te schrijven.

De wielervedstrijden van WPR worden jaarlijks door steeds meer mensen bezocht. Waar in 2003 nog enkele honderden mensen naar de koersen kwamen, komen anno 2008 soms meer dan 2500 mensen naar een WPR wielerevenement. Uit enquêtes van WPR blijkt dat de waardering van het publiek positief is. De stijging van het aantal toeschouwers en hun positieve waardering is een indicatie dat het wielrennen in Rotterdam groeit in populariteit.

Clinics van Leontien van Moorsel

Deze meervoudig Olympische kampioene is een internationaal fenomeen in de wielersport. Binnen Rotterdam heeft zij een aantal jaren achtereenvolgende clinics georganiseerd. Deze clinics, waarvan een deel gericht was op meisjes/dames, zijn op het parcours van Ahoy georganiseerd. Aan de laatste Leontiens Masterclinics, in 2005, deden 600 kinderen uit

Rotterdam mee. In totaal hebben aan alle clinics van Leontien duizenden kinderen deelgenomen. Maar door gebrek aan wegparcoursen en verenigingen is er geen mogelijkheid voor om hieraan vervolg te geven.

De samenstelling van deze groepen was een dwarsdoorsnede van de Rotterdamse samenleving: kinderen uit alle culturen hebben enthousiast meegedaan aan de verschillende wielrenonderdelen. De snelste tijd in het 'grote wielerspel' werd gefietst door een Marokkaanse jongen. Tijdens deze clinics bleek duidelijk dat het wielrennen niet een sport voor alleen 'Nederlandse' kinderen is, maar dat jeugd uit alle culturen fietsen en wielrennen leuk vinden om te doen. Het moet ze worden aangeboden!

Onlang heeft Leontien bekend gemaakt dat zij zich binnen Rotterdam actief gaat richten op het dameswielrennen. Er zullen activiteiten worden georganiseerd met een wervend en enthousiasmerend karakter. Als een fenomeen als Leontien zich op het Rotterdamse dameswielrennen gaat toeleggen, leert de ervaring van voorgaande jaren dat dit ongetwijfeld tot een toenemend aantal wielrennende dames in Rotterdam leidt. Met misschien zelfs nog een effect op wielrennende jongheeren...

Zesdaagse in Sportpaleis Ahoy

In de jaren '70 en '80 was de Rotterdamse Zesdaagse een drukbezocht fenomeen. In een volgepakt Sportpaleis Ahoy werd jaarlijks onder luid toejuichen voor de overwinning gestreden op de wielerpiste. Met het afbreken van de permanente baan in 1989 kwam een einde dit evenement. En daarmee ook aan een pijler in het Rotterdamse wielrennen.

Dagelijks werden trainingen voor Rotterdamse wielrenners georganiseerd, met als hoogtepunt de wedstrijden in het weekend: 'Ahoy op Zondag'. In de toptijd reden 200 renners op de piste en zaten er 6000 mensen op de tribunes. Tijdens de dagelijkse avondtrainingen reden 150 deelnemers mee.

Na jarenlange afwezigheid is de Rotterdamse Zesdaagse in 2005 nieuw leven ingeblazen. En met succes. In korte tijd is dit evenement in Ahoy gegroeid en kan het wedijveren om de internationale titel van mooiste en beste zesdaagse.

Ook hier blijkt dat het wielrennen populair. De eerste zesdaagse revival in 2005 overtrof de stoutste dromen met 33.000 bezoekers. En het succes gaat door, jaarlijks nemen de bezoekersaantallen toe. In 2008 waren er 39.000 toeschouwers, de grens van 40.000 nadert.

Het succes van de wielersesdaagse is een aanleiding om onderzoeken te doen naar het mogelijke succes van een wielersbaan in het Stadionpark.

Grand Départ Tour de France Rotterdam 2010

Dat het Grand Départ van de Tour de France in 2010 Rotterdam aandoet, is een belangrijke impuls voor het wielrennen in de regio Rotterdam. De Tour de France trekt miljoenen mensen aan en heeft een bijzonder grote uitstraling. Dit biedt de best denkbare gelegenheid om initiatief op wielergebied te nemen.

De gemeente Rotterdam bereidt allerlei plannen voor om de Tour de France en daarmee het wielrennen breed in de regio Rijnmond te promoten. In de komende anderhalf jaar zullen tal van projecten gelieerd aan de Tour aandacht voor het wielrennen vragen. Meer dan ooit tevoren zal het wielrennen in Rotterdam in de schijnwerpers komen staan.

Hieronder volgt een voorbeeld van wat de effecten van de Tourstart in Rotterdam kan zijn, aan de hand van de Tourstart in Den Bosch in 1998.

WV Schijndel uit Schijndel

Schijndel is een dorp in de omgeving van Den Bosch. Tot 1998 had Wielervereniging Schijndel nauwelijks jeugdleden en geen jeugdafdeling. De vereniging had de beschikking over een semi-afsluitbaar wegparcours(je) in Den Bosch. In 1998 was Den Bosch de stad van de Grand Départ van de Tour de France. De gemeente heeft in het kader daarvan ook een aantal activiteiten gericht op de jeugd georganiseerd. De start van de Tour is de definitieve aanzet geweest voor WV Schijndel om in 1998 een jeugdafdeling te starten.

De club heeft haar ledenaantal sinds 1998 sterk zien groeien, met name door de aanmeldingen van jeugdrenners. Waar zij 10 jaar geleden bijna geen jeugdrenners had, heeft de wielclub nu 67 leden tot 21 jaar.

Aantal jeugdrenners per leeftijdscategorie van WV Schijndel 2009

<u>Categorie</u>	<u>Aantal renners</u>
Jeugd t/m 14 jaar	24
Nieuwelingen (<16 jaar)	11
Junioren (< 18 jaar)	14
Beloften (< 21 jaar)	18

Daarnaast is ook de diversiteit toegenomen. Er rijden naast alle categorieën heren renners tevens 16 dames bij WV Schijndel. Zij hebben inmiddels een zo hoog niveau dat zij komend jaar voor een sponsorploeg een internationaal programma zullen rijden.

Mede door deze ledengroei, heeft WV Schijndel sinds 2003 op 'De Leemput' een afsluitbare accommodatie tot haar beschikking, samen met Schaats- en Skeelervereniging Thialf Schijndel en petanquevereniging Wij Liggen. Het parcours is verlicht.

De sporten die op De Leemput worden beoefend zijn:

- Wielrennen
- Skeelers
- Schaatsen (winter)
- Veldrijden
- Petanque (Jeu de Boules)

Willekeurige zomeravond op De Leemput (bron: WV Schijndel)

De baan bestaat in de zomer uit 2 geasfalteerde banen van 400 en 900 meter lengte. Deze worden gebruikt voor het skaten, fietsen en hardlopen. In de winter wordt de gehele accommodatie omgetoverd tot een natuurijsbaan met een 400 meter wedstrijd baan. Daarnaast ligt dan een veldrijparcours

De beschikking over het aangepaste parcours sinds 2003 heeft bij WV Schijndel geleid tot een ledentoeename. Exacte aantallen hiervan zijn niet bekend.

Rotterdam stapt op de fiets

Rotterdam wil kinderen via de buitenschoolse opvang fietslessen geven. Het eerst project startte zomer 2007 in Hoogvliet. Rotterdam ook fietslessen op de basisschool promoten. Dit initiatief is opgezet in samenwerking met Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam (BSW) de CED-groep en het ROV-ZH.

Binnen het project wordt met kinderen geoefend op routes langs bijvoorbeeld scholen en speeltuinen. Opzet is dat ouders hun kinderen meer durven loslaten in het verkeer. Rotterdam wil verder in 2008 beginnen met praktische fietslessen voor leerlingen voor alle basisscholen in Rotterdam en voor andere doelgroepen als bijvoorbeeld ouderen en allochtone vrouwen.

Naast het initiatief van de gemeente worden de laatste jaren in een aantal wijken door andere wijkorganisaties fietslessen gegeven en fietsactiviteiten georganiseerd. In Charlois (TOS), Crooswijk (stg. Dock), het oude Noorden (Welzijn Noord) en Feijenoord zijn concrete projecten gestart om jeugd en volwassenen op de fiets te krijgen. Fietsen wordt opgenomen in wijkprogramma's en activiteitenkalenders.

Het fietsen komt landelijk en in de grote steden meer onder de aandacht. Tweede Kamerlid Joop Atsma presenteerde in december 2008 zijn notitie 'Fietsen in Nederland...een tandje erbij'. In zijn nota doet Atsma enkele suggesties om het fietsbeleid te verbeteren. Daarnaast stelt Atsma voor om het fietslessen onder te brengen bij de inburgering. Het fietsgebruik onder 'nieuwe Nederlanders' is relatief laag. Vooral in de steden valt dit op. De nota 'Mobiliteitsaanpak' stelt 30 miljoen euro beschikbaar voor aanvullend fietsbeleid.

Deze grootschalige kennismaking zal leiden tot enthousiasme voor fietsen, ook in Rotterdam. En de stap van enthousiasme voor fietsen naar wielrennen, zo blijkt uit de Rotterdamse clinics in het verleden, is niet zo groot. Zoals eerder geschreven: het moet aangeboden worden.

3.2 Schaatsen

Schaatsvereniging Rotterdam is jarenlang pur sang een schaatsvereniging geweest. Omdat er de laatste jaren niet veel ijs heeft gelezen, daalde het ledenaantal langzaam (108 leden in 2008) en vergrijsde de vereniging.

Totdat de vereniging in 2006 met jeugd skatetrainingen begon. Onder leiding van een enthousiaste trainster is het jeugdledenaantal van 5 in 2006 inmiddels gegroeid tot 25 in 2008. Hieruit blijkt dat het skaten populair is en dat er behoefte is aan trainingen.

Overigens verwacht de vereniging dat, indien een ijsbaan wordt gebouwd, het ledenaantal snel naar 500 zal aangroeien.

Schaatsvereniging Bleiswijk maakt wekelijks gebruik van het parcours op Ahoy om te skaten. Aan de trainingen doen gemiddeld 40 sporters mee.

3.3 Skaten

Er is in Rotterdam geen skatevereniging. Wel zijn er heel veel skaters in Rotterdam, getuige alle skate-activiteiten in en rond Rotterdam.

De Wednesday Night Skate is al jarenlang een fenomeen in Rotterdam en omstreken. Enkele tienduizenden skaters doen jaarlijks mee aan deze grootschalige happening.

Ook Skateland geeft aan dat erg veel Rotterdammers, jong en oud, skates in huis hebben en deze regelmatig aandoen. Skateland organiseert jaarlijks skate-activiteiten in en rond Rotterdam. Zowel op hun vaste accommodatie in de Piekstraat op Rotterdam Zuid als op locaties in de stad.

Het skaten wordt volgens Skateland steeds populairder. Waar in 2007 nog zo'n 7.000 mensen deelnamen aan activiteiten, heeft Skateland afgelopen jaar in totaal circa 10.000 deelnemers begroet.

Ook is er in het Zuiderpark een skateparcours aangelegd. Daar worden door wijkorganisaties (o.a. TOS) activiteiten op georganiseerd, waar in 2008 enkele honderden kinderen aan deel hebben genomen.

Het skaten is duidelijk populair in Rotterdam. De Nederlandse Skate Bond verbaasd zich er over dat er nog geen vereniging is in Rotterdam. Een reden daarvoor kan zij niet bedenken. Op basis van haar ervaringen verwacht de bond dat een Rotterdamse vereniging zich na oprichting erg snel zal ontwikkelen qua ledenaantallen en activiteiten. Ook voor die vereniging is een gesloten wegparcours een belangrijke voorwaarde voor succes.

3.4 Mountainbiken

Mountainbike Club Dirty Hill is opgericht eind 1994 door enkele tientallen mensen die elkaar regelmatig zagen op het vaste mountainbike parcours in recreatie gebied het Hoge Bergse bos.

De club heeft inmiddels landelijk een grote bekendheid gekregen, mede door het vaste parcours dat, vergeleken met andere vaste parcoursen in het land, als leuk maar zwaar bekend staat door de grote hoogteverschillen en de technische stukken.

Ook de organisatie van het NK mountainbike in 1998 heeft een bijdrage geleverd aan de bekendheid van de club. Mede door deze bekendheid, het parcours en de georganiseerde wedstrijden worden er steeds meer mensen lid van Dirty Hill. Met name de laatste twee jaar is het aantal leden snel gegroeid. Momenteel heeft de club zo'n 135 leden.

3.5 Aangepaste sporten

Er is een vaste groep van 20 handbikers die actief is in Rotterdam. Zij trainen bijvoorbeeld op het parcours van wielclub Ahoy op de Doenkade. Daarnaast heeft Rotterdam jaarlijks een groot evenement, Rotterdam on Wheels, waaraan aangepaste sporters deelnemen.

Er zal nader moeten worden onderzocht onder deze doelgroep in hoeverre zij behoefte hebben aan een parcours.

3.6 Steppen

De Nederlandse Autoped Federatie (NAF) geeft aan dat zij als doel heeft in de nabije toekomst in Rotterdam een stepvereniging te laten beginnen. De NAF organiseert daarvoor een aantal stepactiviteiten in Rotterdam en houdt nauw contact met de leden in omgeving Rotterdam. De NAF geeft aan dat de beschikking over een afsluitbaar wegparcours het oprichten van een vereniging aanzienlijk vergemakkelijkt.

Conclusie

Er zijn een aantal activiteiten en ontwikkelen die aantonen dat het wielrennen potentie heeft in Rotterdam. Voorbeelden zijn de populariteit van de Dikke Banden Races van WPR, de stijgende toeschouwersaantallen bij Rotterdamse wielervedstrijden, het enthousiasme van duizenden kinderen die aan de clinics van Leontien van Moorsel hebben meegedaan, de stijgende populariteit van de Zesdaagse van Ahoy, en de grote kansen die de start van de Grand Départ Tour de France 2010 in Rotterdam biedt.

Omdat er op Rotterdam Zuid geen wegparcours is, en er naast RWC Ahoy in Rotterdam geen vereniging actief is, worden de kansen onbenut gelaten.

Hoofdstuk 4. Hoe kan een parcours in het Stadionpark succesvol worden?

Op basis van hetgeen hierboven is beschreven - succesvolle ingebruiknames van parcoursen en het in kaart brengen van partijen in Rotterdam die betrokken zijn bij doelgroepen voor gebruik parcours Stadionpark - kan antwoord worden gegeven op de vraag of het aanleggen van een parcours in het Stadionpark tot succes leidt, en zo ja, onder welke voorwaarden.

Gezien de ervaringen op andere locaties is het zinvol ons te richten op het wielrennen, skaten (en daaraan gerelateerd het schaatsen) en eventueel het mountainbiken.

Randvoorwaarden

De voorwaarden die aan een functioneel parcours kunnen worden gesteld zijn:

- 1) Goede afstemming behoefte gebruikers;
- 2) Het moet multifunctioneel zijn;
- 3) Afsluitbaar van wegverkeer;
- 4) Actieve verenigingen.

Ad 1. Van een wegparcours in het Stadionpark wordt optimaal gebruik gemaakt als het voorziet in de behoefte van de gebruikers. Als dat goed op elkaar is afgestemd, leidt het gebruik van een afsluitbaar wegparcours door verenigingen tot sterke ledengroei en diversiteit.

Ad 2. Het succes van een parcours wordt onder andere afgemeten aan de bezettingsgraad: het aantal uren dat gebruik wordt gemaakt van de accommodatie. Als de accommodatie multifunctioneel is, kunnen meerdere verenigingen hun sport beoefenen op de locatie.

Ad 3. Voor de veiligheid van de sporters, met name jeugdige sporters die de technieken nog niet goed beheersen, is de afsluitbaarheid van een parcours noodzakelijk. Zij hoeven dan niet op overig wegverkeer te letten.

Ad 4. Wat wielerverenigingen betreft, laat de situatie in Rotterdam Zuid te wensen over. Er is geen vereniging in het gebied die actief en vitaal genoeg is om het wielrennen te stimuleren. Het ontbreken van een vereniging is mede te wijten aan het ontbreken van een (geschikt) afsluitbaar wegparcours in Rotterdam Zuid.

RRC Feijenoord is nauwelijks actief en Barrhooport is wel een potentiële gebruiker van een parcours, maar houdt onder het huidige bestuur op te bestaan. Om het aanleggen van een parcours succesvol te maken, is het dus noodzakelijk dat op verenigingsgebied de huidige situatie verandert.

Er is geen skatevereniging in Rotterdam. De schaatsvereniging, nu vooral actief in Noord-Rotterdam, begint nog maar net met skatetraining. En in de regio Zuid is geen mountainbikevereniging actief. Van de ene kant een lastige situatie, van de andere kant een ideale situatie voor het opbouwen van een verenigingsstructuur. Onderzoek toont aan dat de animo er wel is.

Algemeen kan worden geconcludeerd dat het succes van een parcours in het Stadionpark afhangt van de mogelijkheid om actieve verenigingen op deze sportlocatie te huisvesten.

Het Stadionpark-parcours: een succes of niet?

Het reikt te ver buiten de kaders van dit onderzoek om alle voorwaarden en mogelijkheden en van een gezonde, actieve vereniging te bespreken. Echter, een eerste voorwaarde voor het ontwikkelen van een gezonde vereniging op een locatie, is of er voldoende animo, voldoende enthousiasme voor de sport is. De aanwezigheid van potentiële leden bepaalt het bestaansrecht van een vereniging. Hoewel ook dit wellicht nader onderzocht moet worden, kan uit de informatie uit dit onderzoek worden afgeleid of er voldoende draagvlak voor de verenigingen is.

Wielrennen

De senioren wielrenners uit Rotterdam, veelal mobiel, hebben door de jaren heen een club gevonden om hun hobby uit te oefenen. Een deel van hen zal weliswaar lid worden van een vereniging in Rotterdam Zuid met parcours, maar de toekomst van het Rotterdamse wielrennen ligt voornamelijk bij de jeugd. En dat is precies de doelgroep waarvan de afgelopen jaren is gebleken dat zij ervoor open staat te gaan wielrennen.

Aan de activiteiten die op wielergebied worden aangeboden, zo blijkt uit de informatie uit paragraaf 3.1, neemt de Rotterdamse jeugd massaal deel:

- Honderden kinderen bij de Dikke Banden Races van WPR;
- Een paar duizend jeugdige fietsers bij clinics van Leontien;
- De jeugdafdeling van Ahoy met constant 60 leden.

Daaraan kan worden toegevoegd:

- Bijna 40.000 bezoekers aan de Zesdaagse van Rotterdam;
- Enkele duizenden bezoekers van Rotterdamse wielervedstrijden;
- Steeds meer fietsinitiatieven in Rotterdam;
- Leontien richt zich actief binnen Rotterdam op dameswielrennen;
- De vestiging van een schaatsbaan/-vereniging in het Stadionpark;
- Het Grand Départ Tour de France 2010 in het vooruitzicht, en

de conclusie mag worden getrokken dat er genoeg positieve aanknopingspunten zijn om aan te nemen dat de vestiging van een actieve, gezonde wielervereniging in Rotterdam Zuid mogelijk is.

Daarvoor zijn verschillen scenario's denkbaar. Één ervan is het oprichten van een nieuwe vereniging in Rotterdam Zuid. Een tweede is een impuls van de bestaande vereniging Feijenoord. Een derde mogelijkheid is het vormen van één Rotterdamse vereniging. Die vereniging heeft dan twee hoofdlocaties. Eén op de Doenkade en één in het Stadionpark. Wielervereniging Ahoy heeft aangegeven dat zij open staat voor medewerking aan één Rotterdamse wielervereniging.

Skaten

Op basis van de ervaring en uitspraken van de Nederlandse Skate Bond en van Skateland Rotterdam zoals hierboven weergegeven, gecombineerd met de massale deelnemersaantallen van de Wednesday Night Skate is er een groot potentieel draagvlak voor een skatevereniging in Rotterdam:

- 10.000 skaters Skateland;
- 30.000 skaters Wednesday Night Skate;
- Snel groeiend aantal skaters bij Schaatsvereniging Rotterdam;

Het ontstaan van een skatevereniging met snel groeiend aantal leden is een kwestie van tijd, zo is de verwachting. Een parcours zal deze ontwikkeling aanzienlijk versnellen.

Schaatsen

Hoewel op een wegparcours niet kan worden geschaatst, is het wel van belang om het schaatsen hier te noemen. In het Stadionpark wordt een schaatsbaan en daarmee ook één of meerdere schaatsvereniging(en) gehuisvest.

In tijden dat er geen ijs ligt, stappen schaatsers op de racefiets of binden ze de skates onder. In dat geval worden zij direct potentieel gebruiker van een wegparcours. De kruisbestuiving wegparcours – schaatsbaan zal via de samenwerkende verenigingen een positief effect hebben op de bezetting van het wegparcours in het Stadionpark, zoals bijvoorbeeld op de Nedereindseberg het geval is. **Voor schaatsers is wielrennen, en daarmee een wegparcours een vaste waarde in hun zomertraining.**

Algemeen: Rotterdam Sport Support

Rotterdam Sport Support is een stichting die door de gemeente Rotterdam in het leven is geroepen om producten en diensten voor verenigingen te leveren op het gebied van organisatie, ledenwerving, financiën en promotie. Sport Support is sterk voorstander van de aanleg van een accommodatie in Rotterdam Zuid. Zij ziet een parcours als een ideaal middel om (verenigings-)activiteiten te ontwikkelen en zijn volledig bereid dit traject vanuit Sport Support te ondersteunen. Daarbij is opgemerkt dat voor het effect van de wederzijdse stimulans er tussen moment van het ontwikkelen van een vereniging en de aanleg van het parcours niet enkele jaren tijd moet zitten.

Algemene conclusie onderzoek

Een wegparcours wordt voornamelijk gebruikt door wiel-, skate-, schaatsverenigingen. Uit dit onderzoek blijkt dat een wegparcours en een gezonde vereniging hand in hand gaan. Een wegparcours is van levensbelang: zonder parcours heeft een vereniging op lange termijn weinig bestaansrecht. Andersom leidt een multifunctioneel wegparcours tot bloeiende verenigingen.

Andersom zijn actieve verenigingen nodig om een multifunctioneel wegparcours optimaal te benutten.

De ontwikkeling van het Stadionpark biedt een uitstekende gelegenheid om in Rotterdam Zuid een wegparcours aan te leggen. Om dit tot een succes te leiden moeten Rotterdamse verenigingen zich actief inzetten. En aan actieve verenigingen ontbreekt het op dit moment, maar daar kan op korte termijn verandering in komen.

Er zijn volop indicaties dat er draagvlak is voor gezonde verenigingen. Zijn die wiel-, skate- en schaatsverenigingen eenmaal actief, dan zal de aanleg van een wegparcours in het Stadionpark een waardevolle investering zijn.

Er is geen betere aanleiding om een vereniging te starten dan met de komst van de Grand Départ Tour de France 2010 in Rotterdam. Uit dit onderzoek blijkt dat:

- Er voldoende potentie in Rotterdam is om gezonde wiel-, skate- en step-verenigingen te starten;
- Het aantal actieve schaatsers met de komst van de schaatsbaan zal toenemen;
- De start van de Tour de France leidt tot een aanzienlijke toename in leden;
- De aanleg van een afsluitbaar parcours leidt tot aanzienlijke stijging van ledenaantallen;
- De aanleg van een parcours leidt tot grotere diversiteit in sportbeoefening.

Het aanleggen van een wegparcours in het Stadionpark zorgt ervoor dat de verenigingen, opgericht in de periode van de start van de Tour, stabiel en succesvol zijn. Door deze actieve, bloeiende verenigingen is de bezettingsgraad van het parcours hoog, hetgeen de aanleg van het parcours rechtvaardigd.

Kortom: betere beweegredenen om tot de aanleg van een parcours te besluiten dan zoals zich die nu voordoen in Rotterdam Zuid zijn nauwelijks denkbaar.

Bijlage 1

Algemene informatie Rotterdamse Wielerverenigingen

RWC Ahoy

RWC Ahoy is een club met een parcours en clubhuis op de Doenkade in Rotterdam Noord (naast vliegveld Zestienhoven). De vereniging bestaat sinds 1971 en is ontstaan uit een fusie tussen twee Rotterdamse verenigingen, Rotterdamsche Leeuw en Apollo. Ahoy telt 253 leden, waarvan 120 licentiehouders. De club heeft circa 50 jeugdleden. De vereniging organiseert jaarlijks een veldrit, drie senioren criteriums en één jeugdwedstrijd. Van maart tot oktober trekt RWC Ahoy twee keer per week veel wielrenners uit Zuid Holland naar haar parcours, namelijk voor de doordeweekse interclubwedstrijden op dinsdag en donderdag. In de periode januari tot april worden deze wedstrijden ook op zaterdag georganiseerd. Het aantal deelnemers verschilt per keer, maar naar schatting 3000 senioren wielrenners koersen jaarlijks mee. Ahoy heeft een afdeling handbiken. Deze groep van circa 35 handbikers traint wekelijks op het parcours.

Leontien Zijlaard – van Moorsel heeft een aantal jaren clinics georganiseerd op het parcours van Ahoy. Hierover leest u verderop meer. IJclub Bleiswijk maakt gebruik van het parcours op de Doenkade. Wekelijks trainen tussen de 100 en 200 skaters bij Ahoy.

RRC De Pedaalridders

Het clubhuis van De Pedaalridders was gevestigd aan de Schuttevaerweg in Rotterdam, maar de club vorig jaar naar Berkel en Rodenrijs verhuisd. Deze vereniging is opgericht in 1924 en telt 184 leden, waarvan 100 licentiehouders. De Pedaalridders zijn erg actief in het opleiden van jeugd. Zowel op het gebied van training geven als het aanbieden van wielersportactiviteiten (wedstrijdjes en dergelijke). Eén van de redenen dat zij van locatie zijn verhuisd, is de mogelijkheid om veilig te trainen en het perspectief van een eigen parcours. Zij zullen geen gebruik maken van een parcours op Rotterdam Zuid.

RRC Feijenoord

De derde Rotterdamse wielervereniging, RRC Feijenoord, is gevestigd op Rotterdam Zuid en opgericht in 1927 en heeft 11 leden, geen jeugd. Deze wielersportclub heeft een clubhuis op de Edo Bergsmaweg. Tot voor kort had zij daar ook een semi-afsluitbaar wegparcours. Met het wegvallen daarvan is tevens het laatste parcours op Zuid verdwenen.

RRC Feijenoord is op papier nog een actieve vereniging, in praktijk hebben zij nauwelijks actieve licentiehouders. Eén van de oorzaken van het teruglopen van het aantal leden is de status van het voormalige parcours. Het traject liep deels nog over openbare weg, zodat er altijd kans op onveilige situaties was. Daarnaast was het parcours aangelegd met haakse bochten en smalle asfaltdelen, waardoor het niet bijzonder geschikt was om wedstrijden te verrijden dan wel trainingen voor gevorderden te geven.

RRC Feijenoord organiseert jaarlijks het Districtskampioenschap Wielrennen Zuid Holland voor alle jeugdcategoryën en de nieuwelingen en junioren. Hiervoor wordt een tijdelijk parcours afgezet van circa 3 kilometer in omgeving R'dam Zuid.

Het parcours van RRC Feijenoord is tot 2003 vaak gebruikt voor jeugdclinics en –trainingen door Stichting Wielersport Promotie Rotterdam. Over WPR leest u hieronder meer.

WV Barrhopoort

Barrhopoort geeft aan dat vanwege het ontbreken van een parcours het ledenaantal zienderogen is teruggelopen en de vereniging daarom momenteel nog maar enkele leden heeft. Nieuwe leden c.q. geïnteresseerden stuurt Barrhopoort door naar andere verenigingen die wel over een parcours beschikken. Het gaat jaarlijks om circa 10 potentiële leden. Deze worden lid van De Hoeksche Renners ('s Gravendeel) of Delta (Spijkenisse). In het verleden zijn ook wielrenners uit Rotterdam lid van Barrhopoort geweest.

Barrhopoort houdt, zo verwacht het bestuur, onder de huidige omstandigheden in 2010 op te bestaan.

Een parcours op Rotterdam Zuid is een stimulans voor Barrhopoort om voort te bestaan, de vereniging maakt graag gebruik van de accommodatie. Een parcours in het Stadionpark biedt Barrhopoort de trainingsfaciliteiten waaraan het jarenlang heeft ontbroken, waardoor zij weer leden wil aannemen.

Bijlage 2

Opmerkingen naar aanleiding van het onderzoek

Recreatief gebruik parcours

Het recreatieve gebruik van het wegparcours is niet besproken. Op het moment dat het parcours niet door verenigingen wordt gebruikt, kan het onderdeel van het park zijn en dus vrij toegankelijk voor iedereen.

Tips voor de fysieke aanleg

Houd bij aanleg rekening met:

- Kleedruimtes
- Kleedruimtes dames
- Kantinefunctie
- Bestuurskamer
- Materiaalruimte
- Stalling (bewaakt)
- Kantoor
- Afsluitbaar parcours, met aanduiding voor passanten: let op!
- Verschillende afstanden mogelijk
- Hoogteverschil, selectief
- Verlichting parcours
- Paviljoen - keuze iedere vereniging eigen stek, of juist niet om cohesie te versterken

Bijlage 3

Lijst betrokken partijen:

RWC Ahoy
RRC Feijenoord
RRC De Pedaalridders
WV Barrhopoort
WC De Waardrenner
WV Het Stadion
WV Schijndel
De Volharding
Coöperatieve Stichting Nedereindseberg
KNWU
Stichting Wielersport Promotie Rotterdam
Leontien Total Sports
Schaatsvereniging Rotterdam
Rotterdam Topsport
Rotterdam Sport Support
Gemeente Rotterdam, Ds+V
DG IJsselmonde
DG Charlois
DG Feijenoord
Nederlandse Skate Bond
Koninklijke Nederlandse Schaats Bond
Stichting Skateland Rotterdam
Nederlandse Gehandicaptensportbond
Thuis Op Straat
Stichting Dock
Welzijn Noord
Rabobank Rotterdam